

Til Forsyningstilsynet

ENERGINET
Myndighedsenheden

Energinet Myndighedsenheden
Tonne Kjærvej 65
DK-7000 Fredericia

+45 70 10 22 44
info@energinet.dk
CVR-nr. 28 98 06 71

Dato:
14. december 2018

Forfatter:
HEP/HLJ

ANMELDELSE AF REGLER FOR SUSPENDERING OG GENOPTAGELSE AF MARKEDSAKTIVITETER

Energinet skal i henhold til artikel 36 og 39 i Kommissionens forordning (EU) 2017/2196 af 24. november 2017 om fastsættelse af en netregel for nødsituationer og systemgenoprettelse, herefter NC ER, fastsætte regler for suspendering og genoptagelse af markedsaktiviteter samt regler for afregning af ubalancer i perioder, hvor markedsaktiviteter har været suspenderet.

Reglerne skal opfylde forordningens principper om proportionalitet, ikke-diskrimination, gennemsigtighed, effektivitet og systemsikkerhed.

Denne anmeldelse vedrører regler for suspendering og genoptagelse af markedsaktiviteter samt tilhørende regler for ubalancer. De nye vilkår og regler er indføjjet i Forskrift C2 "Balancemarked og balanceafregning", afsnit 4.2. Revideret Forskrift C2 er vedhæftet denne anmeldelse.

Forskriften offentliggøres på Energinets hjemmeside under <https://www.energinet.dk/El/Rammer-og-regler>.

Indstilling til godkendelse

Energinet indstiller hermed ændringerne i Forskrift C2 til godkendelse af Forsyningstilsynet, jf. NC ER artikel 4, stk. 2, litra e) og f).

Det er Energinets vurdering, at de anmeldte nationale gennemførelsesforanstaltninger opfylder forordningens principper om proportionalitet, ikke-diskrimination, gennemsigtighed, effektivitet og systemsikkerhed og herudover også krav i Bekendtgørelse af lov om elforsyning¹, herefter elforsyningsloven, der fastslår, at vilkår skal være gennemsigtige, objektive, rimelige, ikke-diskriminerende og offentlig tilgængelige.

De anmeldte regler finder anvendelse over for balanceansvarlige aktører, der agerer i det danske elmarked.

¹ LBK nr. 1009 af 27. juni 2018.

De anmeldte regler har været i høring i perioden 24. september – 31. oktober 2018. Der er ikke modtaget høringssvar.

Forordningen er offentliggjort den 24. november 2017 og trådte i kraft d. 18. december 2017.

De af Energinet i dette dokument anmeldte dokumenter følger forordningens frister. Reglerne træder i kraft, når de er godkendt af Forsyningstilsynet.

Indhold

1. Baggrund for anmeldelsen	4
2. Retsgrundlag	4
3. Anmeldelse af regler for suspendering og genoptagelse af markedsaktiviteter	4
3.1 Baggrund for reglen	4
3.2 De nye regler.....	5
3.2.1 Kriterier for suspension af markedsaktiviteter	5
3.2.2 Afregning under suspendering af markedsaktiviteter	6
3.3 Energinets samlede vurdering	7
4. Inddragelse og høring af aktører.....	8
5. Vedlagt	8

1. Baggrund for anmeldelsen

NC ER fastlægger principper for de procedurer og handlinger, der skal være gældende i tilfælde af nødsituationer og blackout-tilstand. Som et element heri skal de enkelte TSO'er udarbejde regler for suspendering og genoptagelse af markedsaktiviteter samt regler for afregning af ubalancer i perioder, hvor markedsaktiviteter har været suspenderet. Dette fremgår også af Kommissionens forordning (EU) 2017/2195 af 23. november 2017 om fastsættelse af retningslinjer for balancering af elektricitet, artikel 18, stk.2.

2. Retsgrundlag

Ifølge forordning NC ER artikel 36 skal Energinet anmelde regler for suspendering og genoptagelse af markedsaktiviteter. I tilknytning hertil skal Energinet anmelde regler for afregning af ubalancer, som skal være gældende i de perioder, hvor markedsaktiviteterne har været suspenderet, jf. artikel 39.

3. Anmeldelse af regler for suspendering og genoptagelse af markedsaktiviteter

3.1 Baggrund for reglen

NC ER artikel 35, stk.1 anfører de forskellige kriterierfor, at en eller flere markedsaktiviteter kan suspenderes:

1. transmissionssystemet er i blackout-tilstand
2. fortsættelse af markedsaktiviteter i nødtilstand vil forringe driftssikkerheden mv.²
3. fortsættelse af markedsaktiviteter vil forringe effektiviteten af genoprettelsesprocessen
4. værktøjer og kommunikationsredskaber, som er nødvendige for at TSO'en kan facilitere markedsaktiviteter, er ikke tilgængelige.

Pkt. 1 og 3 refererer til situationer, hvor elsystemet enten er i blackout-tilstand eller på vej ud af en blackout-tilstand, dvs. situationer, hvor store landsdele er uden normal forsyning.

Pkt. 2 refererer til en klassificeret nødtilstand, dvs. en driftsmæssigt ustabil situation, hvor der er overhængende risiko for forsyningssvigt på transmissionsniveau med forberedelse af aflastning som et af virkemidlerne.

Endeligt refererer pkt. 4 til svigt af værktøjer mv., som vanskeliggør Energinets kommunikation med de balanceansvarlige aktører, herunder leverandører af balanceringstjenester. Som udgangspunkt fører svigt af kommunikationsredskaber ikke automatisk til driftskritiske situatio-

² Med driftssikkerhed menes i denne sammenhæng mere specifikt de betingelser, som er anført i Kommissionens forordning (EU) 2017/1485 af 2. august 2017 om fastsættelse af retningslinjer for drift af elektricitetstransmissionssystemer artikel 18, stk. 3: Mindst én af Energinets driftsmæssige sikkerhedsgrænser er overskredet, frekvensen opfylder ikke kriterierne for normal tilstand, mindst én foranstaltning i systemforsvarsplanen er aktiveret eller der er en fejl i funktionen af værktøjer, ressourcer og anlæg fastsat i overensstemmelse med artikel 24, stk. 1,

ner, men langvarige udfald af kommunikationen i kombination med usikre driftsforhold, herunder store og varierende ubalancer over længere tid, kan naturligvis eskalere situationen og føre til risiko for afbrydelser mv.

3.2 De nye regler

3.2.1 Kriterier for suspension af markedsaktiviteter

Nuværende regel	Fremtidig regel
I situationer, hvor forsyningssikkerheden er truet på grund af omfattende driftsforstyrrelser eller ekstreme vejrforhold mv., som indebærer, at landsdele er uden normal forsyning, kan Energinet erklære force majeure.	I situationer, hvor forsyningssikkerheden er truet på grund af omfattende driftsforstyrrelser (herunder omfattende nedbrud af kommunikationsredskaber), som indebærer, at landsdele enten er uden normal forsyning (blackout tilstand), eller hvor der er overhængende risiko for leveringsafbud (nødtilstand), kan Energinet Elsystemansvar erklære force majeure.

Tabel 1: Nuværende og kommende regel for suspendering af markedsaktiviteter, jf. markedsforskrift C2 "Balancemarkedet og balanceafregning", afsnit 4.2.

3.2.1.1 Valg og konsekvenser

Force majeure-begrebet har været anvendt som "kodeord", når Energinet har suspenderet markedsaktiviteter i historisk tid³. Det skyldes bl.a., at force majeure-begrebet benyttes i anden lovgivning, herunder VE-loven⁴. Af denne årsag fastholdes force majeure-begrebet i den fremtidige regulering, men kriterierne for, hvornår udmelding kan finde sted, præciseres, så der er i overensstemmelse med forordning NC ER artikel 35, stk. 1.

Det bemærkes, at generelt svigt af kommunikationsredskaber ikke er medtaget som selvstændig årsag til fuldstændig suspension af markedsaktiviteter i forslaget til fremtidige regler, med undtagelse af situationer, hvor kommunikationssvigtet er så omfattende, at det udvikler sig til en driftskritisk situation (nødtilstand).

Ved et generelt svigt af kommunikationsredskaber kan det komme på tale at indskrænke udvalgte markedsaktiviteter, herunder i særdeleshed den særlige effektubalanceafregning, der bygger på de balanceansvarlige aktørers løbende indberetning af køreplaner for de regulerbare produktionsanlæg. Hvis kommunikationsredskaberne ikke gør det muligt at indberette den ønskede information om produktionsanlæggene, vil den tilhørende afregning blive annulleret i den periode, hvor kommunikationen har været ude af drift.

³ Udmeldingen af force majeure og suspension af markedsaktiviteter har været foretaget tre gange siden elmarkedet blev liberaliseret i 1999: 28. december 2002 (Vestjylland uden strøm i op til tre timer), 23. september 2003 (Østdanmark mørkelagt i fire timer) og 28. oktober 2013 (driftskritisk situation i kølvandet på orkanen Allan).

⁴ LBK nr. 1194 af 28.09.2018, Bekendtgørelse af lov om fremme af vedvarende energi. Om kompensation til havvindmølleparker står der i lovens § 35, stk. 3: "Der ydes ikke betaling, hvis nedreguleringen er en følge af force majeure".

3.2.1.2 Kriterier for genoptagelse af markedsaktiviteter

Markedsaktiviteterne skal genoptages umiddelbart efter, at den situation, der udløste suspenderingen, er afsluttet, jf. NC ER artikel 37, stk. 1, a).

I tilfælde af en force majeure-udmelding med suspension af markedsaktiviteter, skal Energinet udarbejde en rapport på engelsk, der indeholder en detaljeret redegørelse for årsagen til – og virkningen af – markedsuspenderingen, jf. artikel 37, stk. 6. Rapporten vil blive sendt til Forsyningstilsynet og offentliggjort på Energinets hjemmeside.

3.2.2 Afregning under suspendering af markedsaktiviteter

NC ER artikel 39, stk. 3, angiver en række betingelser, som afregning af regulerkraft og balancekraft under suspension af markedsaktiviteter skal opfylde. Reglerne skal:

- a) sikre den finansielle neutralitet for hver TSO og relevant tredjepart, som omhandlet i stk. 1
- b) undgå skævvridninger af incitamenter eller incitamenter, der virker mod hensigten, for balanceansvarlige parter, balanceringsydelsesleverandører og TSO'er
- c) give balanceansvarlige parter incitament til at stræbe efter balance eller hjælpe systemet med at genoprette sin balance
- d) undgå enhver finansiell sanktion pålagt balanceansvarlige parter og balanceringsydelsesleverandører grundet udførelsen af foranstaltninger forlangt af TSO'en
- e) afholde TSO'en fra at suspendere markedsaktiviteter, med mindre det er strengt nødvendigt, og give TSO'en incitament til at genoptage markedsaktiviteterne hurtigst muligt
- f) give balanceringsydelsesleverandørerne incitament til at tilbyde ydelser til de tilsluttede TSO, der hjælper med at genoprette systemet til normal tilstand.

De mange forskellige hensyn peger ikke naturligt mod én løsning, og nogle af betingelserne synes endda at være indbyrdes modstridende. Eksempelvis kan det blive vanskeligt at tilbyde særlige incitamenter for balanceringsydelser og give incitamenter til at stræbe efter balance på den ene side, samtidig med at løsningen på den anden side skal være finansielt neutral for TSO'en og ikke må få karakter af sanktioner over for balanceansvarlige aktører.

Reglerne vedr. force majeure-situationer fremgår i dag af Forskrift C2 "Balancemarkedet og balanceafregning", afsnit 4.2:

Nuværende regel	Fremtidig regel
I force majeure-situationer har Energinet adgang til at udnytte systemets samlede ressourcer inden for de enkelte anlægs tekniske begrænsninger med henblik på at genoprette eller sikre normal driftssikkerhed, jf. ellovens §27c. Samtidig suspenderes betalingsreglerne i balancemarkedet.	I force majeure-situationer gælder følgende afregningsregler: <ul style="list-style-type: none"> • Al aktiveret regulerkraft i perioden afregnes til pay-as-bid. • Alle balanceansvarliges aktørers ubalancer afregnes til spotpris. • Afregningen af effektubalancer annulleres i perioden.

I force majeure-situationer afregnes al balancekraft til områdepris, mens markedsaktørerne indbyrdes - som i enhver anden situation - betaler i overensstemmelse med de indgåede kontraktvilkår.	Markedsaktørerne betaler indbyrdes - som i enhver anden situation - i overensstemmelse med de indgåede kontraktvilkår.
--	--

Tabel 2: Nuværende og kommende regel for Afregning under suspendering af markedsaktiviteter, jf. markedsforskrift C2 "Balancemarkedet og balanceafregning", afsnit 4.2.

3.2.2.1 Valg og konsekvenser

Energinet viderefører principperne i disse afregningsregler, idet reglerne sikrer opfyldelsen af hovedparten af betingelserne i foranstående afsnit 3.2.3, jf. nærmere herom nedenfor.

Hovedargumentet for videreførelse af de eksisterende regler for afregning af regulerkraft og balancekraft under suspension af markedsaktiviteter er, at reglerne har fungeret fornuftigt i de få situationer i historisk tid, hvor det har været nødvendigt at tage dem i brug, samt at skadeløsholdelse af medvirkende aktører vægtes højere end den finansielle neutralitet hos TSO'en. Ved at afregne balanceringsydelse til den pris, som de enkelte leverandører beder om, er der sikret incitamenter til at tilbyde ydelser. Samtidig afregnes ubalancer til spotpris. Balanceansvarlige aktører får hermed hverken ekstraordinære incitamenter til at stræbe efter balance eller særlige sanktioner for at være i ubalance. Da det som led i genoprettelse af systemet kan komme på tale at påføre balanceansvarlige aktører ubalancer, eksempelvis ved at lægge anlæggene i optimale driftspunkter med henblik på maksimal regulering, bør denne handling naturligvis ikke medføre meromkostninger for de balanceansvarlige aktører.

Kombinationen af regulerkraft til pay-as-bid og ubalancer til spotpris sikrer aktørerne en neutral økonomi, svarende til, at hændelsen ikke fandt sted, og indeholder dermed ikke skævvridende incitamenter. Til gengæld kan der opstå et tab hos Energinet i forbindelse med denne afregningsform, hvilket harmonerer med betingelsen om at give TSO'en incitament til at genoptage markedsaktiviteterne hurtigst muligt. Dette er umiddelbart ikke i overensstemmelse med betingelsen om finansiell neutralitet. Energinet tolker sidstnævnte betingelse som et værn over for profit hos TSO'en og ser derfor ikke den umiddelbare uoverensstemmelse som et problem.

3.3 Energinets samlede vurdering

Energinet har ved fastsættelse af reglerne i denne høring:

1. anvendt proportionalitetsprincippet og princippet om ikke-diskrimination
2. sikret gennemsigtighed
3. anvendt princippet om optimering mellem den største samlede effektivitet og de laveste samlede omkostninger for involverede parter
4. sikret, at TSO'en så vidt muligt anvender markedsbaserede mekanismer til at sikre netsikkerheden og -stabiliteten
5. respekteret tekniske, lovgivningsmæssige personsikkerheds- og sikkerhedsmæssige begrænsninger

6. respekteret det ansvar, der er pålagt den relevante TSO med henblik på at sikre systemsikkerheden, herunder i henhold til kravene i national lovgivning
7. konsulteret relevante TSO'er og taget hensyn til potentielle påvirkninger af deres system
8. taget højde for vedtagne europæiske standarder og tekniske specifikationer.

Det er Energinets opfattelse, at definitionen af, hvornår markedsaktiviteter kan suspenderes, er objektiv og gennemsigtig, idet definitionen refererer til begreberne blackout-tilstand og nødtilstand, som direkte er defineret i Kommissionens forordning (EU) 2017/1485 om fastsættelse af retningslinjer for drift af elektricitetstransmissionssystemer, SO GL og i NC ER.

Afregningsreglerne for regulerkraft og balancekraft anses for ikke-diskriminerende og rimelige, idet leverandører af balanceringsydelser hver især bliver betalt med den pris, de beder om, samtidig med at balanceansvarlige aktørers ubalancer bliver afregnet til den neutrale spotpris, som sikrer, at aktørerne ikke påføres udgifter i forbindelse med udførelsen af de foranstaltninger, som TSO'en har bedt om.

På den baggrund er det Energinets samlede vurdering, at metoden opfylder elforsyningslovens krav til, at Energinet som kollektiv elforsyningsvirksomhed prisfastsætter, og at Energinet stiller sine ydelser til rådighed på gennemsigtige, objektive, ikke-diskriminerende, rimelige og offentligt tilgængelige vilkår, som bl.a. påkrævet i elforsyningslovens §§ 6 d, 31, og 73.

4. Inddragelse og høring af aktører

Energinet lægger stor vægt på at inddrage aktører i udarbejdelsen af nye regler, og kriterierne for suspension af markedsaktiviteter og den tilhørende afregning har været udarbejdet i samarbejde med balanceansvarlige aktører.

Der har været afholdt to workshops med deltagelse af balanceansvarlige aktører som led i udarbejdelsen af forslaget og forud for den formelle høring af forslaget.

Energinet har haft reglerne i høring i perioden 24. september – 31. oktober 2018.

Der er indkommet ikke indkommet høringssvar.

5. Vedlagt

I tillæg til nærværende anmeldelse er vedlagt ny udgave af Forskrift C2 "Balancemarked og balanceafregning". Der vedhæftes en udgave med mark-up af foretagne rettelser. Ud over ovennævnte angivelser af opdaterede regler, er forskriften ajourført med angivelse af korrekte selskab i Energinet-koncernen som følge opdeling af Energinet i et moderselskab (Energinet) og datterselskaber, herunder Energinet Eltransmission A/S.

Med venlig hilsen

Helle Birte Jensen

hlj@energinet.dk

Energinet